

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ МОВИ Й ЛІТЕРАТУРИ

Неллі БОНДАРЕНКО. Інкультурація здобувачів освіти у процесі компетентнісного навчання української мови 2

Ольга РУДНИЦЬКА, Галина ШКАМАРДА. Образ митця на тлі епохи в романах Валер'яна Підмогильного «Місто» та Михайла Булгакова «Майстер і Маргарита» (Бінарний інтегрований урок української й зарубіжної літератури в 11 класі) 7

Наталія АВГІТОПУЛО. «Енеїда» Івана Котляревського в ілюстраціях Анатолія Базилевича (Інтегрований урок у 9 класі) 13

Ольга КРИВОРОТЕНКО. «Життя – всього лиш низка варіантів» (Проблема вибору в романі Панаса Мирного та Івана Білика «Хіба ревуть воли, як ясла повні?») (10 клас) 17

Людмила КОВТУНЕНКО. Складнопідрядні речення з підрядними міри або ступеня та порівняльними (9 клас) 21

МОВОЗНАВСТВО

Тетяна ЦИМБАЛЮК-СКОПНЕНКО. Лексеми управління та керування в сучасному українському узусі: з історії формування лексичної норми літературної мови 25

Іван ЮЩУК. Серйозне дослідження лінгводидактичної термінології 28

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО І КОМПАРАТИВІСТИКА

Петро БІЛОУС. Літописи: у пошуках моделі української історії 33

Вадим ЄФРЕМОВ. Дослідження стилістичних топосів як альтернатива принципу «історизму» під час вивчення літописних оповідань: виникнення, розвиток, функціонування (На матеріалі переказу «Повісті минулих літ» Віктора Близнеця) 39

ДО 250-РІЧЧЯ ІВАНА КОТЛЯРЕВСЬКОГО

Євген НАХЛІК. Бурлескно-трагедійні коди «Енеїди» Івана Котляревського 46

ПОГЛЯД НА СУЧАСНИЙ ЛІТЕРАТУРНИЙ ПРОЦЕС

Світлана БОРОДІЦА. Художній світ прози Володимира Лиса 55

РЕЦЕНЗІЇ

Тетяна ВІРЧЕНКО. Голос тексту: поліфонічне звучання 60

Василь ЛАТАНСЬКИЙ. Жага пізнання, або Пам'ять хліборобського роду 61

З РЕДАКЦІЙНОЇ ПОШТИ

Михайло КАМЕНЮК. Спалахнути у слові 63

Світлана ТРАВНЕВА. У полумисках літа 64

ІНКУЛЬТУРАЦІЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ КОМПЕТЕНТІСНОГО НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Неллі БОНДАРЕНКО,

*кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник
відділу навчання української мови та літератури Інституту педагогіки НАПН України*

У статті розглядається проблема інкультурації здобувачів освіти, формування у них культурної компетентності як ключової на уроках української мови. Обґрунтовано теоретичні засади становлення культурної компетентності. Запропоновано форми, методи й засоби її розвитку, зразки завдань і вправ.

Ключові слова: інкультурація, культурна компетентність як ключова, засади формування, урок української мови, заклади загальної середньої освіти.

STUDENTS' INCULTURATION IN THE PROCESS OF COMPETENCE TEACHING OF UKRAINIAN

Nelli BONDARENKO, *PhD in Pedagogy, senior research associate,*

Institute of Pedagogy, National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine

The paper studies the problem of students' inculturation and development of their cultural competence as the key one at lessons of Ukrainian. It substantiates theoretical basis to evolve the cultural competence, and offers certain forms, methods and techniques, sample tasks and exercises.

Key words: inculturation, cultural competence as the key one, basis of evolvement, lessons of Ukrainian, general education institutions.

Мова – генофонд нашої культури.

Олесь Гончар

З-поміж 2400 різних культур, що існують у світі (дані ЮНЕСКО), українська визнана однією з найдавніших, найвартісніших і найпотужніших.

Достойники української культури, попри значні репресійні втрати, зробили вагомий внесок у прогрес світової цивілізації. Багато наших визначних діячів освіти, науки і культури було привласнено чужими культурами або інтегровано в них. Дієвим і впливовим чинником світової динаміки стала сформована українцями кількомільйонна діаспора. Усе це уможливили генетично зумовлені працелюбність українців, прагнення до творення й творчості, проникливий розум, освіченість, потужний інтелект, потреба духовно збагачуватись і розвивати культуру.

Ігор Сюдюков (газета «День») зазначає, що рівень інтелектуальної планки в суспільстві невблаганно знижується, бракує професіоналів своєї справи, людей, спроможних нестандартно, раціонально, критично і глобально мислити. У розумінні культури нині ми, як і в 90-х, і далі перебуваємо «в нижній частині синусоїди» [8, с.12]. На заклик Лариси Івшиної модернізувати національний характер через культивування шляхетних рис, зокрема й через встановлення культурних фільтрів, народний артист України Олексій Кужельний наголошує, що починати треба з «якості розвитку культури», де немає дрібниць.

До соціально-культурної інтелектуальної діяльності відносять володіння мовою. Саме в

ній закодована культура кожного народу. Мова, комунікація є концентрованими виявами культури і невід'ємними її складниками. Творцем і споживачем культурних цінностей є людина.

Національна культура має потужний пізнавальний, ціннісний та етнопедагогічний потенціал. Василь Сухомлинський вважав, що «школа стає осередком культури, коли в ній панують чотири культ: культ Батьківщини, культ людини, культ книги і культ рідного слова». Саме освіта й виховання формують найзапитаніші на кожному історичному етапі розвитку суспільства особливості світосприймання, думання, зразки поведінки, ідентичності, що відповідають культурним традиціям і нормам.

Педагоги-предметники нагромадили безцінний досвід ознайомлення здобувачів освіти зі скарбами української культури, який ще недостатньо вивчено й реалізовано. Водночас бесіди й результати анкетування засвідчили поверхову обізнаність здобувачів освіти з культурною спадщиною народу, зокрема з життєдіяльністю зазначених діячів української культури, які замовчувались радянським режимом, були знищені ним, привласнені чужими культурами або інтегровані в них (Микола Гоголь, Костянтин Ушинський, Лесь Курбас, Володимир Івасюк, Алла Горська, «оскароносні» українці та багато інших).

Важливим складником культури суспільства, стабілізуючим фактором її розвитку й оновлення є освіта – канал спрямованої *інкультурації*.

Так називають процес входження й глибинного занурення людини в культуру, опанування властивих їй традицій, звичаїв, норм, цінностей, моделей поведінки.

Результатом інкультурації особистості є **культурна компетентність**. Це здатність розуміти, правильно інтерпретувати й доцільно застосовувати здобуті знання про культурні установки, цінності й норми. Культура формується від народження й невіддільна від особистості.

Успішно інкультурована особистість спроможна відтворювати культуру, її базові цінності, традиції, транслювати, поширювати, передавати культурну спадщину прийдешнім поколінням.

Автори Закону України «Про освіту» слушно виокремили культурну компетентність як самодостатню, не давши їй розчинитися в соціокультурній, і відобразили її розвиток у меті та в змісті навчальних програм. Однак вона опинилася на непочесному передостанньому місці в переліку 11-ти груп ключових компетентностей, які необхідно формувати на уроках з усіх предметів у Новій українській школі. Чи не тому проблема розвитку в здобувачів освіти цієї надважливої компетентності залишається на периферії наукових інтересів дослідників? У ставленні до культури державі слід орієнтуватися на індекс людського розвитку ООН, де визначено пряму залежність успішності країни, її економіки від рівня розвитку культури.

Визначаючи обсяг знань для становлення культурної компетентності, потрібно пам'ятати про неохопність масиву національної спадщини, її інтерпретацій та оцінок. Тому важливо виділити ключові відомості, базові ціннісно-сміслові й нормативно-регулятивні настанови культури, форми організації, регуляції й самоідентифікації людей, властиві їй способи пізнання дійсності, досвід інтерпретації, критерії оцінювання.

У практиці навчання української мови застосовується обґрунтований науковцями культурологічний підхід. Він передбачає опанування мови не ізольовано, а в контексті представленої нею й акумульованої в ній матеріальної та духовної культури, взаємозв'язків із культурними здобутками народів світу [3].

Український філософ Григорій Сковорода уперше виокремив культуру як символічний світ, що ґрунтується на найвищих цінностях людського буття. Вона розвивалася й збагачувалася на основі спадщини Київської Русі, доби українського козацтва, Володимира Мономаха, Петра Могили, Григорія Сковороди, Тараса Шевченка, геніальних праць Івана Франка, Михайла Драгоманова, Михайла Грушевського, Володимира Гнатюка, Володимира Антоновича, Миколи Костомарова, Олександра Потебні, Олекси Воропая та ін. Важливі аспекти проблеми досліджували В. Ужченко, В. Жайворонки і вивчають О. Тищенко, О. Селіванова, М. Кочерган, Ф. Бацевич, М. Дмитренко, С. Єрмоленко, В. Маслова, Л. Мацько та ін.

Методичні аспекти культурного розвитку й самовираження здобувачів освіти через культуру й мову докладно розкрито у працях Н. Бабич, Н. Бондаренко, О. Горошкіної, П. Кононенка, В. Кононенка, М. Пентилюк, О. Потапенка, О. Семенов, Л. Скуратівського, А. Ярмолюк та інших науковців.

За твердженням Юрія Шаніна, «слово “культура” <...> латинського походження. Як не дивно, воно походить від латинського “культер”, що означає “ніж”. Ножем відсікають від дерева зайві сучки й непотрібні гілки. Тобто вчитися культури – означає створювати людину без поганих звичок» [8, с. 12].

Нині є понад 1000 наукових визначень культури. Е. Сепір так узагальнив смисли цього поняття:

1. Культура як сукупність збережених і соціально успадкованих традицій, «продукт колективних духовних зусиль».

2. Культура як взірць вихованості «культурної людини», результат опанування «культурності».

3. Культура як культура конкретного народу з урахуванням його місця в світі [9, с. 466–469].

Завдання Нової української школи щодо формування в здобувачів освіти культурної компетентності вбачаємо в тому, щоб:

- забезпечити адекватне розуміння ціннісних типологічних ознак і рис культуро-ціннісної системи, що домінує в суспільстві;
- розвивати почуття національної культурної гідності;
- наповнювати уроки культурними смислами;
- вияскравлювати достойників української культури, зокрема визначних її діячів, які замовчувались радянським режимом, були знищені ним, привласнені чужими культурами або інтегровані в них;
- трансформувати культурологічні знання і вміння в переконання, ціннісні орієнтири, ставлення, досвід;
- формувати потребу розвивати, примножувати й передавати прийдешнім поколінням культурні здобутки українського народу;
- виховувати інтерес і толерантність до інших культур.

Одним із нагальних завдань вітчизняних мовознавців є реабілітація дискредитованого образу українця шляхом відновлення зумисно спотворених зразків української народної мудрості, що передавалася з покоління в покоління через прислів'я, приказки, білини, бувальщини: *Моя хата з краю – першим ворога стрічаю. Береженого Бог береже, а козака – шабля стереже. Індик думав у неділю, а в суботу в сун понав* [2, с. 29].

Наведемо приклади вправ на основі роботи з текстом. Їх можна використати у процесі вивчення синтаксису простого речення, лексичних, орфоепічних, морфологічних, синтаксичних, стилістичних норм української літературної мови у старшій школі, сформулювавши граматичне завдання відповідно до теми і мети уроку. Текст про Володи-

мира Івасюка доцільно опрацювати як навчальний для підготовки до ЗНО.

[Робота з текстом] 1. І. Прочитайте текст, визначте його тему й основну думку. З'ясуйте значення слів *Валáхія, бтрок*.

Києво-Могилянська академія

Один із найвидатніших релігійних діячів Петро Могила заснував Києво-Могилянську колегію. Вона стала найкращим вищим навчальним закладом у Східній Європі. **В окремі періоди тут навчалось до двох тисяч студентів.** У 1701 році Колегія стала Академією. А в 2015-му заклад відсвяткував своє чотирьохсотліття.

Києво-Могилянська академія славилася серед європейських вищих навчальних закладів нарівні з Сорбонною, Кембриджем, Падуанським та Віттенберзьким університетами. З Росії, Білорусі, Молдови, Валахії, Сербії, Чорногорії злітали сюди жадібні до наук отроки. Упродовж двох років тут навчався Михайло Ломоносов, який став першим російським ученим.

Яких тільки порівнянь та епітетів не вигадували для Академії вдячні студенти! Слов'яни називали її Всеслов'янською, німці – зв'язуючою ланкою між Західною і Східною Європою, росіяни – воротами, через які до них проникало просвітництво.

У Києво-Могилянській академії працювало багато вчених. І її вихованці ставали вчителями у колегіях – так називалися середні навчальні заклади у Чернігові, Переяславі, Харкові та в інших містах. Було кому вчити – виникло багато початкових шкіл. **Чоловіки, жінки й діти в селах були письменні.**

Завдяки Києво-Могилянській академії розвивалися науки, культура і мистецтво. Зросли історики, які описали минуле і сучасне України. **З'явилися Літопис Самовидця, літописи Самійла Величка і Григорія Грабянки.** Композитори Дмитро Бортнянський, Максим Березовський, Артем Ведель створили яскраві зразки української хорової музики. Найвидатніший філософ і мислитель України Григорій Сковорода, вихованець Києво-Могилянської академії, був дуже освіченою людиною, знавцем багатьох мов, невтомним мандрівником, учителем і цікавим співбесідником.

Як дорогоцінні саджанці, прищеплювалися вихованці Академії в усіх кінцях світу. Наче найцінніший скарб, вивіз із Києва «Слов'янську граматику» Мелетія Смотрицького молодий Михайло Ломоносов. Щедро й без суперництва передавали київські вчені молодій московській науці свій дух, порядки і напрями (*За О. Богдановою; кн. «Моя Україна: Подорож в історію»*).

II. 1. Завдяки чому Києво-Могилянська академія гідно конкурувала з найкращими вишами в Європі?

2. Кому завдячує тогочасна українська нація суцільною письменністю?

3. Як вплинула Києво-Могилянська академія на розвиток науки, культури і мистецтва?

III. Поясніть правопис слів *Віттенберзьким, (у) Харкові, освіченою*. Зробіть звуковий запис слова *саджанці*. Розберіть за будовою слово *завдяки*.

IV. 1. Випишіть із тексту виділені речення, підкресліть у них граматичну основу і другорядні члени.

2. Пригадайте, що таке обставина, які члени речення вона пояснює, чим може бути виражена.

[Робота з текстом] + [Вправа на спостереження] 2. І. Прочитайте текст, визначте його тему й основну думку. З'ясуйте значення слів *автентичний, реліквія, інтерпретація*.

Одяг із туману

Коли я вперше почула про «серпанкове полотно», на гадку спало щось казкове й загадкове. Подумалося: що то воно за диво і звідки?

Виявляється, серпанкове полотно – це наше рідне, українське. І **ткали** його на початку минулого століття з льону. **Називали** його лущиком, або (з великою повагою) великольоном. А **збирали** до того, як із нього висиплеться насіння. Тільки з таких стебел виходила тонка, майже прозора, як ранковий туман, ниточка. Серпанок – це «вищий пілотаж» для ткалі, тож створити його могла не кожна майстриня. Це була складна й копітка робота, що потребувала часу та значних зусиль. Але ж і полотно виходило ніжне, легке, благородне.

Найчастіше з серпанку **виготовляли** намітки – жіночий головний убір. Такі серпанкові елементи були поширені в усій Україні. І лише на Рівненщині в Дубровицькому районі з серпанку виготовляли цілі костюми. В такому ошатному вбранні дівчина виходила заміж. **Надягали** його й на великі свята.

Ця вишукана тканина у давні часи була мрією українських дівчат. Але вбиратися в «одяг з туману» могли собі дозволити тільки красуні із заможних родин. Серпанкове вбрання **передавали** від матері до доньки – це була сімейна реліквія.

Та чи вдасться сучасним кравцям потішити себе одягом із серпанкового полотна? Ідея відновлення давнього ремесла виникла 2010-го. Майстриням знадобилося три роки, щоб відродити особливості ткання цієї тканини. Було здійснено близько сотні спроб, доки структура й товщина тканини почали відповідати історичному оригіналу. Уже відтворено кілька костюмів із серпанкового полотна зразка XIX – початку XX століть, а також сучасну інтерпретацію – весільне вбрання в етнічному стилі.

Нині в Україні зростає інтерес до автентичних речей, до нашої історії, до національного вбрання. Серпанковий одяг – це ниточка між минулими та прийдешніми поколіннями, це єднання з історією та культурою. Тож сподіваймося, що через певний проміжок часу у гардеробі наших жінок з'явиться вбрання, у якому вони почуватимуться справжніми красунями.

Пишаймося, що такий чудовий витвір людських рук як «одяг із туману» – суто український винахід (*За В. Коробенко*).

II. 1. Як створювалося *серпанкове полотно*? Які його характеристики?

2. Що виготовляли з *серпанкового полотна*? Як образно називали вироби з нього?

3. В чому унікальність витвору людських рук?

III. Поясніть правопис слів *насіння, оригінал, з'явиться*. Зробіть звуковий запис слова *вдасться*. Розберіть за будовою слово *відновлення*.

IV. Випишіть речення з виділеними головними членами, з'ясуйте спосіб вираження їх. Чи названо тут дійову особу? Чи відома вона авторові? Як мислиться дійова особа – конкретно чи неозначено, узагальнено? До якого типу належать виписані вами речення?

[Робота з текстом] 3. I. Прочитайте текст, звертаючи увагу на перелічувальну інтонацію. Визначте тему й основну думку висловлення, тип і стиль мовлення.

Нове життя самчиківського розпису

Самчиківський розпис – вид українського декоративно-ужиткового мистецтва. Переважно сюжетний, який виконується великим зубчастим малюнком, схожим на гобеленовий. Зародився він у південно-східній Волині, на межі з Поділлям. Хати цього регіону здавна розмальовувалися рослинними візерунками, які вважалися оберегами. Нині в техніці самчиківського розпису працюють лише три майстри в Україні. І всі вони мешкають у Самчиках – у селі, що славиться своїм розкішним парково-палацовим комплексом, а тепер ще й матиме відроджений автентичний колорит.

Відродити старожитній розпис «самчиківку» й перетворити своє село на суцільний арт-простір вирішили місцеві майстри за підтримки столичних художників. Розробили проект «Нове життя самчиківського розпису» і виграли в Українського культурного фонду грант у понад 400 тисяч гривень на його реалізацію. За ці кошти «самчиківкою» вже прикрасили чотири хати, два паркани, автобусні зупинки, магазин і сільраду. На черзі – друк буклетів, календарів та листівок, які розповідатимуть про автентичні скарби Самчиків.

Куратор проекту Ірина Тітова пояснює: «Багато років ми займалися популяризацією петриківського розпису. Не просто відтворювали автентичні орнаменти, а давали їм нове життя, робили сучасними та близькими для українців. А два роки тому дізналися, що в Самчиках на Хмельниччині є місцеве народне мистецтво, власний стиль розпису, який зачарував і вразив. Але не було молодих послідовників цього ремесла. Попри те що в селі є художня школа, існував ризик втратити цей унікальний автентичний розпис. І тоді ми зробили все, щоб про «самчиківку» дізналося якомога більше людей. Запросили майстрів із Самчиків до Києва. Вони проводили майстер-класи, розписували різні об'єкти. Нарешті ми створили проект, який дав змогу розписати хати в селі так, як це було колись у давнину».

Місцеві майстри Олександр Пажимський, Сергій Касьянов і Віктор Раковський створили ескізи. Після схвалення Міністерством культури розписи почали наносити на хати, паркани й адміністративні будівлі у селі. Селяни дивувалися, а потім і самі взялися допомагати. Використовували акрилову фарбу для фасадних робіт, яка міцно тримається навіть за несприятливих погодних умов. Творчим процесом керували автори ескізів.

«Коли з'явилися малюнки на парканах і хатах, місцеві мешканці нас підбадьорювали, допомагали, просили: “А давайте й мені квіточку на хаті намалюєте”, – продовжує усміхнена Ірина. – Дуже приємно, що завдяки нашій іні-

ціативі село причепурилося, ожило. Люди почали ретельніше прибирати біля своїх будинків, висаджують квіти, ремонтують. Невеличке село перетворилося на культурний туристичний простір. І це була головна наша ідея. Ми прагнули, щоб люди побачили розпис таким, яким він має бути насправді – у побуті, у сільських подвір'ях. Щоб вони більше дізналися про нього, щоб приїхали сюди туристи, завдяки яким село отримає можливість додатково заробляти й розвиватися. Мріємо, щоб Самчики стали арт-селом, музеєм автентичного мистецтва під відкритим небом. А для цього владі й бізнесу потрібно вкладати чималі кошти в інфраструктуру» (За О. Шуткевич).

II. 1. Чим унікальний самчиківський розпис?

2. Яка загроза нависла над самчиківським розписом, та як вдалося уникнути її? Поясніть назву тексту.

3. Сформулюйте висновок із прочитаного.

III. Поясніть правопис слів *розписи*, (*у*) *південно-східній*, *акрилову*, (*у*) *подвір'ях*. Зробіть звуковий запис слів *можливість*, *схвалення*. Розберіть за будовою слово *насправді*.

IV. Знайдіть у тексті й випишіть два речення з однорідними членами; поясніть розділові знаки. Пригадайте, що ви знаєте про однорідні члени речення. Перевірте свої знання за матеріалом підручника.

Український композитор світового рівня Володимир Івасюк

«Він був першим українським композитором, який вивів сучасну українську пісню на міжнародний рівень», – так сказав про генія музики Святослав Вакарчук.

За коротке, як спалах яскравої зірки, життя встиг написати 107 пісень, з-поміж яких нев'януча «Червона рута», «Водограй», «Пісня буде поміж нас», «Тільки раз цвіте любов», «Кленовий вогонь». А ще – 53 інструментальні твори, музику до кількох спектаклів...

Гітара, скрипка, віолончель у його руках творили торжество духу. Голосом його зачаровувалася Україна, а з Україною – увесь світ.

Молодий обдарований маестро, поет однією лише піснею «Червона рута» викликав у всіх жителів колишнього СРСР природну потребу розуміти українську мову.

Пісні Володимира Івасюка пройшли перевірку часом. Як і тоді, у 1970-х, у них звучить неймовірна гармонія і тремтить ритм, властивий лише Івасюковій пісні. Тільки він так ніс до української молоді відродження вільного духу, прадідівський тембр, тисячолітню сонячну вдачу свого народу.

На хвилі українського відродження розпочався стрімкий ріст популярності творчості Володимира Івасюка. Тоді пісні композитора пережили Ренесанс.

Нині настав той час, коли молоде покоління має потребу в хітах, де гармонійно поєднуються б музика й вірші. Їх осучаснюють за допомогою новітніх досягнень техніки.

Відомий грузинський співак Вахтанг Кікабідзе згадував: «Ще на початку 1970-х я співав “Червону руту”. Цю пісню Володимира Івасюка виконували чи не у всіх

грузинських ресторанах, вона лунала ледь не з кожної грузинської квартири. Пісня стала хітом номер один відразу ж після виконання її на Центральному телебаченні Назаром Яремчуком і Василем Зінкевичем із ансамблем «Смерічка» (вони були в неймовірно гарному українському національному вбранні й співали божественно) разом із самим Володимиром Івасюком.

Волододу я знав особисто. У нього було особливе обличчя: одухотворене і з добрими іскорками в очах.

А «Червона рута» – це вічна пісня! Вона набагато випередила час. Івасюк мав Божий дар».

Співак Василь Зінкевич згадує: «Івасюк мав надзвичайно чуйну душу. Це був великий життєлюб, патріот і громадянин. Він знав ціну своєму, рідному, і не цурався світового. Вірив, що пісня робить людину доброю, шляхетною, і в своїй музиці досліджував світ людини.

Його пісні поповнили й збагатили золотий фонд української пісенної класики».

«Потрібно мати діапазон на дві октави, щоб заспівати Івасюка, – продовжує спогади про друга співак Мар'ян Шуневич. – Був надзвичайно працьовитий, справедливий, порядний, доброзичливий, скромний. Не страждав на зірковість, гординю, чванство. Великий життєлюб, він був наділений і надзвичайним розумом, і літературним талантом, і музичним обдаруванням. Збирався створити оперу, вже написав лібрето».

Володимира Івасюка намагалися нейтралізувати як основоположника української естрадної музики, могутній фактор злету української культури й схилити до співпраці радянські спецслужби, помістивши в психіатричну лікарню. Але він був переконаним і непохитним патріотом України, справжнім Великим Українцем.

Йому б жити і жити. Але 24 квітня 1979 року 30-річний Володимир Івасюк пішов до консерваторії. І додому вже ніколи не повернувся. Його шукали 24 дні. А 18 травня закатоване тіло композитора випадково знайшли в Брюховецькому лісі під Львовом. Біля тіла було знайдено порожній портфель без партитур. Ноти досі не знайшли. За офіційною версією, яку намагалися нав'язати радянські кадебісти, він покінчив життя самогубством. Однак ні обставин, ні причин його смерті досі не з'ясовано. Ніхто не вірив, що Володимир Івасюк міг коротити собі віку.

Радянський режим заборонив тоді друкувати некрологи і співчуття родині Івасюків. А в день похорону саме на той час скрізь призначили комсомольські та партійні

збори з обов'язковою явкою і загрозою відрахувати з навчальних закладів та звільнити з роботи.

Львів відреагував на заборону акцією мовчазного протесту. П'ятдесят тисяч людей вийшли на вулиці 22 травня, щоб провести композитора в останню путь. Водії не брали грошей із приїжджих. У Львові не залишилося жодної квітки – всі були біля Володі. Злива квітів встеляла останній земний шлях Великого Українця. Труну несли на руках...

10 років після смерті Володимира Івасюка його пісні взагалі не виконувалися.

Про те, чого боявся радянський режим у творчості Володимира Івасюка, влучно сказав його батько Михайло Григорович, письменник, фольклорист, освітній і громадський діяч: краса «завжди небезпечна, бо пробуджує свідомість людей. Кличе їх до внутрішньої розквітості, свободи, збагачує інтелект. А саме цього найбільше боялися ті, хто хотів тримати український народ у певних рамках, зокрема культурних».

Твори Володимира Івасюка – основа, на якій розвивалася й надалі розвиватиметься українська музична культура. Але його творчість не дістала того продовження, яке могло б кратно употужнити українську пісню, вивести її на найширші світові обрії. Він і сьогодні міг би творити на благо України, збагачуючи рідну українську культуру.

Ще не вивчено творчу спадщину Івасюка. А це потребує переосмислення ставлення до музики як до творчості, а не до способу заробляння грошей.

Музичний проект «Івасюк назавжди» до 70-річчя від дня народження композитора має на меті ознайомити всіх українців і молоде покоління з творчістю й особистістю українського музичного генія, щоб молодь прийняла його пісні як свою рідну музику й готова була передати її прийдешнім поколінням.

Має рацію співак Мар'ян Шуневич: українська молодь може робити те, що їй подобається. У кожного покоління є своє поняття про якісну музику. Але вона не має права не знати й забувати народнопісенні шедеври, пісні Володимира Івасюка, Ігоря Білозіра, Олександра Білаша, Богдана-Юрія Янівського, Анатолія Кос-Анатольського, Миколи Лисенка й інших корифеїв музичного мистецтва (За М. Маслієм, І. Табінським; *інтернет-джерелом* URL: zaxid.net/pisnya_bude_pomizh_nas_n1476878).

Завдання до тексту вчителі мають скласти самостійно.

Література

1. Бацевич Ф. Духовна синергетика рідної мови: лінгвофілософські нариси: моногр. / Ф. Бацевич. – К.: Академія, 2009. – 192 с.
2. Бедлінський О. Запозичена лексика чи світогляд свого народу? / О. Бедлінський // Українська мова і література в школі. – 2017. – № 1. – С. 27–31.
3. Бондаренко Н. Концепція підручника української мови для шкіл з російською мовою навчання / Н. Бондаренко, А. Ярмолюк // Дивослово. – 2002. – № 4. – С. 66–71.
4. Воропай О. Звичаї нашого народу: етнографічний нарис / О. Воропай. – К.: Оберіг, 1991. – Т. 1. – 456 с., Т. 2. – 448 с.

5. Дзюба О. Літопис найважливіших подій культурного життя в Україні (X – сер. XVII ст.): посібник-довідник / О. Дзюба, Г. Павленко. – К.: АртЕК, 1988. – 200 с.
6. Андрущенко В. Духовне становлення суспільства / В. Андрущенко, Є. Бабосов та ін. – К.: Либідь, 1990. – 197 с.
7. Нечуй-Левицький І. Світогляд українського народу / І. Нечуй-Левицький. – К., 1992.
8. Некрасова М. Профессор Юрий Шанин: «Интеллигентных людей не может и не должно быть много» / М. Некрасова // Киевские ведомости. – 1995. – 11 февр. – С. 12.
9. Сепир Э. Избранные труды по языкознанию и культурологии / Э. Сепир; ред. А. Кибрика. – Москва: Прогресс; Универс, 1993. – 656 с.